

CÔNG TÁC THÔNG TIN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT NGÀNH GIAO THÔNG VẬN TẢI

NGUYỄN KHA

Trong hơn 20 năm qua, trên thế giới, cách mạng khoa học và kỹ thuật ra đời, tạo điều kiện cho kinh tế phát triển rất nhanh, cơ cấu kinh tế có những biến đổi sâu sắc.

Với qui mô to lớn về phát triển khoa học và kỹ thuật, về phát triển kinh tế, phần lớn các nước, nhất là các nước mới phát triển, có nhận định giống nhau là không thể tự nước mình giải quyết được hết các vấn đề khoa học và kỹ thuật cho sản xuất, mà phải tranh thủ nhập kỹ thuật rộng rãi, vì khả năng cán bộ khoa học kỹ thuật, thiết bị và kinh phí có hạn chỉ làm được một phần nghiên cứu tối thiểu, còn chủ yếu là tiếp thu kỹ thuật và kinh nghiệm nước ngoài. Như thế, vừa phù hợp với khả năng, vừa rẻ hơn 10 — 15 lần tiền bỏ ra nghiên cứu và nhanh hơn 10 — 20 lần về thời gian. Do đó một số nước đã quan tâm xây dựng những trung tâm thông tin và một mạng lưới thông tin khoa học và kỹ thuật rộng lớn. Ngành thông tin đã trở thành một ngành khoa học và kỹ thuật độc lập, là bộ phận không thể thiếu được trong hệ thống quản lý nền kinh tế quốc dân.

Nước ta làm công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa là làm toàn bộ cách mạng kỹ thuật. Cách mạng kỹ thuật nước ta là sự kết hợp chặt chẽ hai cuộc cách mạng kỹ thuật trên thế giới: cuộc cách mạng công nghiệp của chủ nghĩa tư bản trước đây và cuộc cách mạng khoa học và kỹ thuật ngày nay.

Nước ta nghèo, trình độ khoa học và kỹ thuật thấp. Muốn phát triển kinh tế, củng cố quốc phòng nhanh và có hiệu quả cao phải dựa vào khoa học và kỹ thuật, kế thừa những kinh nghiệm đã có, bớt mò mẫm, tránh đi

đường vòng, rút ngắn thời gian công nghiệp hóa đất nước, đón đầu và đi nhanh vào hiện đại thì phải phát triển thông tin.

Từ trước đến nay, Đảng và Chính phủ ta rất quan tâm xây dựng và phát triển thông tin, thể hiện trong nhiều nghị quyết (Nghị quyết 7, Nghị quyết 157, ...) đều có chủ trương về công tác thông tin. Tuy vậy, đến nay, khi nói đến khoa học và kỹ thuật, có một số đồng chí chỉ nói đến nghiên cứu khoa học; mà nói nghiên cứu khoa học thì muốn tự mình nghiên cứu hết các yêu cầu cho sản xuất và cả những cái thế giới đã làm; không thấy thông tin khoa học và kỹ thuật có làm tốt, thì sẽ giảm bớt rất lớn khối lượng nghiên cứu, xác định nội dung nghiên cứu sẽ rất chặt, có cơ sở để xác định hướng phát triển cơ sở vật chất kỹ thuật cho ngành có hiệu quả nhất, tổ chức khai thác vận tải có chỉ tiêu cao nhất, rút ngắn thời gian cơ giới hóa giao thông vận tải, đón đầu và đi nhanh vào hiện đại một cách tốt nhất. Nói chính trị là gốc, tư tưởng phải đi đầu, khoa học là cơ sở, trong lúc thế giới sản xuất đã đi vào kỹ thuật hiện đại, khoa học và kỹ thuật tiến nhanh như vũ bão thì thông tin là công tác đi đầu trong lĩnh vực khoa học và kỹ thuật, là con đường tạo điều kiện cho công nghiệp hóa dễ nhất. Vì vậy nói nhập kỹ thuật là chủ yếu mà xem nhẹ thông tin là sai lầm.

Ngành giao thông vận tải nằm trong nền kinh tế nghèo thấp của ta, lại phải đi trước một bước để tạo điều kiện cho các ngành kinh tế khác phát triển, giảm bớt công sức trong việc làm các loại cầu đường phục vụ cho công nghiệp, nông nghiệp để tăng sức sản xuất

cho nó, giảm bớt chi phí trong lưu thông góp phần tăng cường xây dựng cơ bản, cải thiện đời sống và đi lại của nhân dân. Do đó, muốn chuyển từ giao thông vận tải chủ yếu theo lao động thủ công để tiến nhanh, tiến mạnh thành ngành giao thông vận tải cơ khí hóa, hiện đại hóa, chọn con đường phát triển kĩ thuật nhanh và rẻ nhất thì phải phát triển thông tin khoa học và kĩ thuật.

Xuất phát từ những quan điểm trên đối với công tác thông tin, nên ngành giao thông vận tải ngay từ ngày đầu mới thành lập Vụ kĩ thuật (năm 1958), tuy công tác khoa học kĩ thuật còn mới mẻ, nhưng Vụ đã chú ý dành non một nửa lực lượng làm công tác thông tin. Một trong những ấn phẩm thông tin lúc đó là tập san Kĩ thuật giao thông, một trong những tập san kĩ thuật đầu tiên của miền Bắc sau ngày hòa bình lập lại, in bằng tipo, có những bài về kĩ thuật, kinh nghiệm trong nước và nước ngoài, các qui trình, qui phạm phục vụ cho công tác phát triển khoa học và kĩ thuật lúc bấy giờ, nhiều tài liệu đến nay còn có tác dụng.

Năm 1960, Phòng Thông tin khoa học và kĩ thuật của Bộ Giao thông — Vận tải được bổ sung thêm một số cán bộ, và một số cơ quan như Viện Thiết kế, Tổng cục Đường sắt đã ra nhiều tập san và các tài liệu có nội dung phong phú. Đặc biệt tập san Thông tin khảo sát thiết kế của Viện Thiết kế ra đời từ năm 1962 đến nay vẫn ra đều kì và chất lượng tốt.

Năm 1965, giặc Mĩ mở rộng chiến tranh ra miền Bắc, giao thông vận tải trở thành một trong những trọng tâm đánh phá của địch. Có những cầu bị bắn, phá hàng nghìn lần, chịu hàng vạn tấn bom. Có tỉnh bị đánh hàng trăm cầu, hàng trăm kilômét đường... Tuy thế, công tác thông tin không những không bị thu hẹp mà đồng chí Bộ trưởng còn khẳng định quan điểm kĩ thuật bảo đảm giao thông, và phát động đông đảo cán bộ khoa học, kĩ thuật trong và ngoài ngành, tìm biện pháp kĩ thuật vượt sông, bảo đảm giao thông vận tải kịp thời, đấu tranh chống mọi biểu hiện bảo thủ, phần đấu vô điều kiện cho tiến bộ kĩ thuật phát triển. Nhờ đó, đã sáng tạo ra hàng trăm biện pháp vượt sông và vận tải, góp phần làm cho mạch máu của Tổ quốc luôn thông suốt, và cuối cùng nhân dân ta đã chiến thắng giặc Mĩ trên mặt trận giao thông vận tải.

Năm 1966, Bộ đã thành lập đoàn điện ảnh ghi lại tài liệu bảo đảm giao thông vận tải trong chiến tranh, và xây dựng phim khoa học kĩ thuật của ngành giao thông. Đến nay, đã có nhiều bộ phim quý giá về biện pháp kĩ

thuật vượt sông và vận chuyển, về giải tỏa cảng Hải-phòng... và một số phim như ximăng lười thép, mạ thép, bảo quản vật tư v.v...

Đến giữa năm 1968, Bộ Giao thông—Vận tải quyết định tách Vụ Kĩ thuật (sát nhập với Viện kĩ thuật trong năm 1961) thành Vụ Khoa học kĩ thuật dưới hình thức Ban khoa học kĩ thuật. Trong năm 1970, toàn Bộ đã ra 7 loại tập san định kì và chuyên san, trong đó có cả tài liệu dịch, sáng kiến, kinh nghiệm... tất cả là 42 tập với 2 640 trang bản thảo, chưa kể sách xuất bản. Các tổng cục, cục ra được 83 nội san thông tin khoa học và kĩ thuật, tin nhanh v.v... Sinh hoạt câu lạc bộ hằng tháng trung bình khoảng hai lần: nói chuyện và báo cáo về chuyên đề khoa học, kĩ thuật; hai lần chiếu phim khoa học, kĩ thuật, giới thiệu được nhiều tiến bộ kĩ thuật trong nước và nước ngoài, gọi ý nhiều vấn đề về cải tiến kĩ thuật, phương pháp thi công, kinh nghiệm quản lí kĩ thuật và nội dung nghiên cứu khoa học.

Tuy Bộ Giao thông — Vận tải luôn luôn xem trọng công tác thông tin khoa học và kĩ thuật, coi đó là một mặt công tác khoa học và là chỗ dựa cho việc nghiên cứu chủ trương đường lối tổ chức, nền nếp quản lí kĩ thuật và quản lí nghiên cứu khoa học kĩ thuật. Nhưng một trong những nguyên nhân làm hạn chế phát triển công tác thông tin là quan điểm, nhận thức đường lối, phương châm, hình thức hoạt động thông tin chưa được xác định cụ thể. Vì vậy, đã chi phối về tổ chức cán bộ, hình thức, điều kiện, chế độ chính sách bảo đảm cho hoạt động thông tin đúng với tầm quan trọng của nó. Quan điểm về thông tin hiện nay chưa nhất quán, còn nhiều ý kiến rất khác nhau.

..

Do hoàn cảnh nước ta có những đặc điểm riêng và xuất phát từ yêu cầu cách mạng kĩ thuật của Đảng ta, từ yêu cầu của thực tiễn sản xuất hiện nay nên ta không thể suy luận từ công tác thông tin của nước khác, rập khuôn cách làm ăn của các nước mà phải có đường lối, phương châm, phương hướng độc lập của mình. Từ đó xác định mục tiêu, nội dung, đối tượng, phương pháp, hình thức hoạt động, tổ chức chính sách.

I. Về mục tiêu.

Ở một số nước có công nghiệp phát triển, thông tin chủ yếu giới thiệu những tiến bộ kĩ thuật, ứng dụng kĩ thuật mới nhất cho sản xuất, xu hướng phát triển khoa học, kĩ thuật của các nước khác, những thành tựu khoa học và kĩ thuật lớn nhất, những nguyên liệu,

vật liệu và sản phẩm mới, tổ chức quản lý kinh tế, quản lý khoa học và kỹ thuật v.v...

Ở ta, hiện nay cũng có một số xu hướng rập khuôn nước ngoài, thiếu bám sát đường lối cách mạng kỹ thuật, thiếu bám sát kế hoạch kinh tế, kế hoạch khoa học, kỹ thuật của nước ta để có mục tiêu chương trình cụ thể về thông tin. Do đó, nội dung của thông tin nặng về phần tin tức, thời sự khoa học và kỹ thuật nước ngoài; nhẹ phần phục vụ quản lý kỹ thuật, cải tiến phương pháp đào tạo và nghiên cứu khoa học kỹ thuật... hiện nay, đó là những khâu yếu. Nội dung quản lý kỹ thuật rất rộng, nhưng cần đi vào các vấn đề trọng tâm là qui trình công nghệ, tiêu chuẩn kỹ thuật, định hình, sở tay, qui trình công nghệ sửa chữa, khôi phục như mạ thép, phun thép, các phương pháp thi công tiên tiến như lắp ghép, lắp lặn, nổ mìn, các kinh nghiệm cải tiến kỹ thuật, hợp lý hóa sản xuất, các biện pháp kỹ thuật có hiệu quả cao, các thiết bị, công cụ phù hợp với hoàn cảnh nước ta, các nguyên liệu, vật liệu mới... Thông tin phải góp phần phục vụ cho phong trào sản xuất đi vào chính qui, phong trào sáng kiến phát minh. Chủ yếu thông tin phải phục vụ quản lý kỹ thuật là khâu tổng hợp, thông qua nó mang lại hiệu quả thực tế của sản xuất, mà hiện nay là khâu yếu và còn là khâu khó khăn lâu dài.

Thông tin phải phục vụ tốt cho lãnh đạo, tổ chức quản lý kinh tế như ứng dụng toán kinh tế, điều khiển học, tổ chức lao động khoa học, cải cách kinh tế, quản lý khoa học, kỹ thuật. Công tác nghiên cứu khoa học, đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công nhân kỹ thuật, công tác khảo sát thiết kế, điều tra cơ bản cũng cần có những bước tiến nhanh, đi vào chất lượng, đi vào hiện đại như sử dụng máy tính điện tử vào việc chọn phương án, tính toán kết cấu cơ khí và chọn tuyến, tiêu chuẩn hóa, thiết kế định hình...

Phạm vi thông tin ở nước ta rất rộng, vì công nghiệp hóa ở ta làm lại cơ bản cách mạng kỹ thuật, kết hợp hai cuộc cách mạng kỹ thuật trên thế giới. Yêu cầu thì lớn nhưng khả năng lại có hạn, tổ chức quản lý thiết bị và người còn nghèo nàn, trình độ khoa học và kỹ thuật còn thấp, do đó cần xác định trọng tâm, cái gì cần thiết trước và vấn đề nào có ý nghĩa quan trọng nhất thì làm trước.

Vậy hiện nay có cái gì là trọng tâm, cái gì cấp thiết, cái gì cần đi sâu, đối tượng nào là chủ yếu của thông tin?

II. Nội dung, đối tượng thông tin.

Hiện nay, thông tin của các nước hầu hết chỉ thông tin những cái hiện đại nhất, những cái mà các nước đang cần để vượt giải trong cuộc chạy đua lên Mặt trăng, lên sao Kim, chế tạo nhiều ô tô, máy vô tuyến truyền hình v.v... có tính chất chạy đua ứng dụng cái hiện đại nhất, hợp lý nhất để phát triển kinh tế đất nước. Ở nước ta, có một số xu hướng, suy nghĩ khác nhau. Một số cán bộ khoa học, kỹ thuật thiên về yêu cầu thông tin những cái hiện đại và của nước ngoài. Một số cán bộ quản lý kinh tế và hành chính có xu hướng chỉ nên nói cái cơ giới, bán cơ giới và trong nước, nên đi vào cái trước mắt, gỡ những cái khó khăn trước mắt, không đi vào cái xa xôi, nước ngoài, không nên tuyên truyền cho đế quốc, cho tư bản.

Vậy ta nên thông tin những nội dung gì và vấn đề gì là chủ yếu?

Xuất phát từ đường lối cách mạng kỹ thuật của Đảng ta là kết hợp hai cuộc cách mạng kỹ thuật trên thế giới, trọng tâm là cơ giới hóa, nên vừa thông tin cái hiện đại, vừa thông tin cái thô sơ cải tiến, bán cơ giới và cơ giới vừa thông tin những cái trong nước, vừa thông tin những cái của nước ngoài (kể cả của các nước xã hội chủ nghĩa và tư bản chủ nghĩa), thông tin toàn diện, chỉ cách làm là có khác nhau.

Chúng ta rất cần thông tin những cái hiện đại, giới thiệu xu thế vươn lên, để nắm được trào lưu thế giới, để xác định phương hướng tiến lên của qui hoạch dài hạn của ta, tranh thủ áp dụng cái hiện đại có thể vận dụng được. Ví dụ sử dụng máy tính điện tử, vận dụng toán kinh tế vào cải tiến quản lý, sử dụng lý thuyết tính toán mới, chọn phương án tối ưu, sử dụng mô hình trong thiết kế, trang bị, thiết bị hiện đại cho tàu vượt đại dương, tranh thủ áp dụng công nghệ tiên tiến cho khôi phục và chế tạo mới, cho xây dựng cơ bản. Kỹ thuật nước ta vừa thô sơ, vừa hiện đại, kết hợp hiện đại với thô sơ, để tạo thành một thể phát triển giao thông vận tải mạnh mẽ, sâu rộng. Bên cạnh các nhà máy tự động hóa sản xuất phân, nông dân ta còn phải cấy tay và gánh gồng. Do đó nắm và sử dụng kỹ thuật hiện đại cũng là một yêu cầu để góp phần rút ngắn giai đoạn cách mạng kỹ thuật ở nước ta.

Nhưng trọng tâm cần phải đi sâu là mặt tuần tự, cải tiến thô sơ, bán cơ giới và cơ giới. Chúng ta cần biết quá trình cách mạng kỹ thuật của giao thông vận tải trong thời kỳ công nghiệp hóa của chủ nghĩa tư bản trước

đây thế nào? Quá trình phát triển bán cơ giới, cơ giới hóa nông nghiệp và giao thông thế nào? Trong bước đi dài mấy thế kỉ, ta nên rút gọn và đi nhanh thế nào? Về mặt này, ngành giao thông đã tổ chức tổng kết, báo cáo nhiều chuyên đề và xuất bản nhiều tài liệu như công cụ và cải tiến công cụ, làm đường nông thôn, xây dựng qui hoạch mạng lưới huyện, các công nghệ như mố, rền, tán, hàn, cải tiến công cụ xếp dỡ v.v...

Yêu cầu thông tin về mặt tuần tự và cơ khí hóa rất lớn và sâu, nhưng loại này gặp khó khăn là thiếu tài liệu, nên cần có quyết tâm cao trong tổ chức công tác sưu tầm. Thông tin những cái của nước ngoài là rất cần thiết, vì ta đang bước vào cách mạng kĩ thuật lần thứ nhất mà thế giới đã bước vào cách mạng khoa học và kĩ thuật lần thứ hai và đang phát triển như vũ bão, cho nên thiếu tài liệu thông tin nước ngoài, thì phải đi đường vòng lãng phí sức người sức của, không nắm được trào lưu của thế giới, sẽ dẫn đến sai lầm. Một số nhà bác học nước ngoài đến Việt-nam đã tâm tư «đáng sợ hơn cái chết» là thoát li khỏi luồng khoa học và kĩ thuật thế giới. Ta không thể xem nhẹ vấn đề này. Nhưng xem trọng công tác thông tin những cái của nước ngoài không có nghĩa là đem hết nội dung tài liệu thông tin nước ngoài làm nội dung thông tin của ta, vì nước nào cũng có yêu cầu cụ thể của nước đó. Ví dụ Liên-xô có thể cần những thông tin rất tỉ mỉ về điều khiển học trong quản lí và giảng dạy, về đường sắt một ray, trượt trên không khí, nhưng ở ta, các nội dung trên chỉ cần một tin nhỏ, mà ta lại cần giới thiệu sâu nền nếp quản lí kĩ thuật cho đường sắt 1m và đường độc đạo một cách cụ thể hơn, cái mà có thể Liên-xô không nhắc đến.

Cái khó khăn hiện nay là công tác thông tin trong nước thường thiếu tài liệu, thiếu số liệu v.v... Tuy thế, nhưng cần phải có quyết tâm góp phần trao đổi kinh nghiệm, động viên lẫn nhau đi nhanh vào tiến bộ kĩ thuật, đưa các xí nghiệp còn lạc hậu nhanh chóng đi vào nền nếp quản lí kĩ thuật và đi vào kĩ thuật tiên tiến. Trong những năm qua, ngành giao thông chú ý nhiều đến tổng kết kĩ thuật và phổ biến, như các hình thức nổ mìn, loại công nghệ khôi phục, các hình thức bảo quản vật tư, cạo rỉ, sản xuất sơn, lắp ghép mố trụ, đúc bê tông hẫng, nhũ tương, đoàn tàu nhẹ...

Xác định đối tượng cho thông tin là việc rất quan trọng để cho thông tin có nội dung, phương hướng thích hợp.

Các nước chia ra rất nhiều đối tượng. Ta

chỉ nên chia ba đối tượng:

1. *Cơ sở sản xuất* bao gồm công nhân kĩ thuật, cán bộ khoa học và kĩ thuật.

2. *Cán bộ khoa học* bao gồm cán bộ nghiên cứu, thiết kế và giảng dạy.

3. *Cán bộ lãnh đạo và quản lí.*

Yêu cầu cấp bách nhất đối với công tác thông tin trong nước là làm sao cho cơ sở sản xuất tiếp thu được kĩ thuật mới, cách làm ăn mới, cải tiến công nghệ, phương pháp sản xuất, tổ chức khai thác, nền nếp quản lí mới, giảm bớt khó khăn cho sản xuất, sản xuất đi vào kĩ thuật, đi vào chính qui; và yêu cầu thông tin phải thiết thực, kịp thời, cụ thể.

Một số đông cán bộ lãnh đạo và cán bộ quản lí của ta chưa qua đào tạo kinh tế và kĩ thuật có hệ thống, nên thông tin cần có hình thức linh hoạt, tinh giản, thích hợp với từng cán bộ, khi cần thì có phân tích cơ sở khoa học. Lãnh đạo cần có nhãn quan nhìn xa, thấy rộng, nắm sâu vấn đề mấu chốt, gợi ý ứng dụng khoa học kĩ thuật mới, nên nội dung thông tin cần đi vào kiến thức tổng hợp, xu hướng phát triển, kinh nghiệm lãnh đạo, đường lối, chính sách, tổ chức quản lí.

Hai đối tượng chủ yếu mà những người làm công tác thông tin cần đặc biệt quan tâm là cán bộ, công nhân ở cơ sở sản xuất và cán bộ lãnh đạo. Vì hai đối tượng này thường quá bẽ bộn công tác và thiếu điều kiện để tìm hiểu sâu khoa học và kĩ thuật. Thiếu sự thông tin thuận tiện thì có hại rất lớn.

Đối tượng cán bộ khoa học, kĩ thuật cũng rất quan trọng nhưng có điều kiện tìm hiểu và tự tổ chức thông tin. Nội dung thông tin đối với cán bộ này cần đi sâu vào nguyên lí, đi sâu học thuật, đi vào hiện đại và kinh nghiệm vận dụng khoa học vào thực tiễn.

Ngoài ra, cả ba đối tượng trên đều cần nắm thời sự và xu hướng phát triển khoa học, kĩ thuật.

III. Phương châm công tác thông tin.

Một số nước có công nghiệp tiên tiến rất chú trọng thông tin kĩ thuật mới một cách nhanh nhất. Tin chậm là mất hết giá trị. Bốn tiêu chuẩn để đánh giá công tác thông tin khoa học và kĩ thuật là: nhanh chóng, chính xác, đầy đủ và xử lí tốt.

Ở ta, quan trọng nhất không phải là nhanh nhất mà là thiết thực nhất. Có những tin đối với nước khác, người ta cho là rất cũ, không cần quan tâm đến, như kinh nghiệm khôi phục cầu, đường, xí nghiệp, tổ chức vận tải sau chiến tranh thế giới lần thứ hai, tuy cách đây đã 20—30 năm nhưng đối với ta lại rất cần. Có tin cách đây cả một vài thế kỉ, thuộc về lưu

trữ, thuộc về lịch sử của nhân loại, như những tình hình các nước bước vào cơ giới hóa nông nghiệp thế nào? Quan hệ giữa quá trình phát triển ô tô và vận dụng đường sông ở các địa phương thế nào? Qui luật biến đổi mặt hàng, tổ chức vận tải, quan hệ giữa trung ương và địa phương thế nào qua việc cơ giới hóa nông nghiệp, phát triển công nghiệp địa phương? Kinh nghiệm đã qua về biến đổi công nghệ cơ bản trong cơ khí và biện pháp xử lý thế nào? Làm bê tông và nhũ tương thế nào? Những vấn đề trên đây không thể mua sách theo con đường nhập sách ngoại văn như thông thường mà phải có tổ chức thu thập và yêu cầu đúc kết biên soạn.

Biết trước vấn đề đã qua để tránh lãng phí to lớn cho ta. Ví dụ tập lịch sử cận đại của thế giới đã ghi kinh nghiệm của cách mạng kỹ thuật kéo dài hàng mấy thế kỷ là do đã tách rời khoa học với kỹ thuật, nên khoa học cũng như kỹ thuật đều tiến triển quá chậm.

Các nước chủ trọng rất nhiều đến tính chính xác, đúng đắn của tin, vì nó nói lên trình độ phản ánh trung thực bản chất khách quan của sự vật. Chính xác là nguyên tắc cơ bản của thông tin, ta không xem nhẹ phương châm này, nhưng trong hoàn cảnh nước ta vấn đề bức thiết hơn là thông tin phải bám sát và phục vụ kịp thời sản xuất, và yêu cầu thông tin phải nhanh, nhạy bén, linh hoạt.

Hiện nay ta đang ở trong tình trạng mâu thuẫn rất lớn là khoa học và kỹ thuật phát triển rất nhanh, rất rộng, rất phong phú nhưng thời giờ dành để nghe và đọc lại rất hạn chế. Đó là chưa nói đến một số cán bộ ta còn yếu hoặc thiếu ngoại ngữ. Nếu nội dung thông tin không tinh giản, tốt thì các phương châm trên đều mất hết ý nghĩa. Phương châm tinh giản này yêu cầu chỉ nói thêm cái mới cho đối tượng đã định, mà không cần nhắc lại nội dung cái cũ đã biết. Phương châm đó yêu cầu chất lượng thông tin rất cao, xử lý rất tốt, không phải tập hợp thông tin mà chọn lọc, phân tích và đưa ra những tin đã được xử lý.

Tóm lại, phương châm thông tin của ta là thiết thực, kịp thời, chính xác, tinh giản.

IV. Hình thức hoạt động.

Nói đến thông tin khoa học, người ta thường chỉ chú ý đến vấn đề nguồn tin, vấn đề xử lý tin, lưu trữ tin, xuất bản v.v... Nhưng trong hoàn cảnh nước ta, vấn đề vô cùng quan trọng không kém các vấn đề trên và có ý nghĩa rất tích cực, phát huy khai thác các vấn đề trên, đó là vấn đề đưa khoa học và kỹ thuật vào

quần chúng, biến nó thành của cải của người sản xuất; thể hiện dưới nhiều hình thức như các buổi sinh hoạt khoa học, kỹ thuật của câu lạc bộ nghe báo cáo về: tổng kết một chuyên đề, thời sự khoa học, kỹ thuật, tọa đàm bàn biện pháp kỹ thuật, xêmina, thông báo tin tức v.v... Có thể dưới hình thức một tổ giảng dạy, tổ sản xuất, tổ công tác thông báo thời sự khoa học hay bàn một vấn đề cải tiến công nghệ, phương pháp giảng dạy v.v... Làm thế nào ở cơ sở sản xuất, trường học, viện khoa học, ở cơ quan xem sinh hoạt này bức thiết như sinh hoạt thời sự, chính trị và quân sự.

Trong năm qua, ở cơ quan Bộ Giao thông—Vận tải và một số cục, viện thực hiện một tháng 1-2 lần sinh hoạt câu lạc bộ, và 1-2 buổi chiếu phim khoa học, kỹ thuật.

Tổ chức chiếu phim là một hình thức hấp dẫn, vừa bổ ích, vừa thoải mái, vừa gợi ý để tranh luận, giải quyết được tư tưởng về nghiên cứu khoa học, quản lý kỹ thuật cũng như tạo nên tầm nhìn xa thấy rộng, và sâu sắc cho cán bộ lãnh đạo và cán bộ quản lý. Năm qua, các bộ phim về xếp dỡ chiếu ở cảng Hải-phòng đã giúp giải quyết được nhiều mắc mớ trong tư tưởng, tạo nên quyết tâm lớn trong việc cải tiến công cụ xếp dỡ; các phim lập tàu, đồn toa, đã thúc đẩy việc phát triển đồn phóng toa được nhanh chóng hợp lý hơn; phim đúc, lắp hẫng, lắp ghép cầu bê tông, tạo điều kiện nghiên cứu và thi công tốt; các phim bảo quản, bảo dưỡng máy và acqui cũng tạo điều kiện cho công nhân cơ khí, ô tô, và công trình v.v... nâng cao trình độ và nâng cao tinh thần trách nhiệm.

Triển lãm là một hình thức tốt để giới thiệu kỹ thuật, gợi ý so sánh kỹ thuật cũ và mới, gây được tin tưởng và phê phán cái bảo thủ, bệnh làm bừa, làm ẩu, phát động đấu tranh cho kỹ thuật tiên tiến. Ở Liên-xô, Trung-quốc có những triển lãm được đông đảo nhân dân, học sinh, cán bộ đến nghiên cứu, ứng dụng. Bộ Giao thông—Vận tải cũng đã chú ý tổ chức những triển lãm về vật tư kỹ thuật, cải tiến kỹ thuật, hợp lý hóa sản xuất, ứng dụng kỹ thuật mới, biện pháp kỹ thuật vượt sông và bảo đảm vận tải...

V. Tổ chức chính sách.

Chủ ý giải quyết gấp các chế độ chính sách tài chính và vật tư cho công tác thông tin.

Công tác thông tin ngày càng phát triển, yêu cầu về tiền, về vật tư và cán bộ ngày càng lớn. Thiếu chế độ, chính sách chúng sẽ gây nhiều ràng buộc, trở ngại, khó khăn cho công tác thông tin phát triển. Trước hết là vấn đề kinh phí cho thông tin. Thông tin là ngành khoa học

cần được khuyến khích và đi trước một bước, nhưng chưa xác định thông tin thuộc kinh phí nào? Có được sử dụng kinh phí khoa học kĩ thuật không? Có nơi buộc nó theo kinh phí hành chính sự nghiệp nên phạm vi chỉ tiêu rất hạn chế.

Hiện nay tình hình quản lí kĩ thuật còn là khâu chủ yếu, công nhân, cán bộ khó tìm ra sách, ra tài liệu để học, đọc và nghiên cứu những chế độ kĩ thuật, qui trình qui phạm, sổ tay kĩ thuật; ngoài ra còn gặp khó khăn về giấy, về ấn loát và chính sách bù lỗ; nên bán rộng rãi những sách, tài liệu kĩ thuật để cơ sở có thể mua được, tổ chức công nhân học tập để giảm bớt tình trạng công nhân kĩ thuật chỉ nghe truyền miệng chế độ, tiêu chuẩn kĩ thuật, định mức, rồi cứ theo kinh nghiệm cá nhân mà tiến hành sản xuất cho nên khó bảo đảm được chất lượng, làm đúng tiêu chuẩn. Có cơ quan yêu cầu có đơn đặt hàng, rồi mới tổ chức biên soạn và xuất bản theo kiểu « tiền trao, cháo múc ». Tất nhiên, nội dung thông tin nhất định phải thiết thực, đáp ứng yêu cầu của sản xuất nhưng việc làm máy móc trên gây trở ngại lớn cho công tác thông tin, đồng thời hạn chế việc phát triển sản xuất có chất lượng và ứng dụng kĩ thuật mới.

Cần có chính sách cán bộ và chế độ động viên đồng đảo lực lượng cán bộ khoa học kĩ thuật tham gia công tác thông tin.

Thiếu tiêu chuẩn và chính sách về cán bộ thông tin, nên có cơ quan đã cho một nhân viên trình độ văn hóa phổ thông cấp II phụ trách thư viện. Không có cán bộ có một trình độ nhất định về khoa học, kĩ thuật thì không có khả năng nắm được yêu cầu, nội dung sách báo, và không làm được việc thông báo thư mục, giới thiệu nội dung sách báo; cũng không làm được hợp phiếu phục vụ cho việc sưu tầm, tra cứu của người đọc, chứ chưa nói đến việc nắm tin tức, nhận định được tin tức chính xác hay không, có hiểu được các thông số, yêu cầu kĩ thuật, chọn lọc xử lí thông tin hay không. Kinh nghiệm tốt nhất là chọn những cán bộ tốt nghiệp trung học, đại học về khoa học kĩ thuật, có kinh qua thực tiễn sản xuất và quản lí; rồi cho bồi dưỡng thêm về nghiệp vụ và ngoại ngữ theo yêu cầu phục vụ, như xử lí thông tin, phân loại sách,... Yêu cầu cán bộ thông tin nắm kĩ thuật sản xuất, tổ chức quản lí và đồng thời làm tham mưu tổng hợp cho

các đối tượng mình phục vụ. Ngoài ra, còn cần có đức tính kiên trì, dũng cảm, dám làm, dám chịu trách nhiệm.

Cần có chế độ và chính sách động viên tham gia công tác thông tin đối với đồng đảo cán bộ, khoa học, kĩ thuật làm giảng dạy, nghiên cứu, thiết kế, sản xuất ở trong nước, và cả đối với cán bộ, công nhân, nghiên cứu sinh, thực tập sinh ở nước ngoài, những đoàn đi tham quan, dự hội nghị, đi thực tập, đi dự hội chợ, v.v... ở các nước về phục vụ cho công tác thông tin. Có chế độ dành thời gian, và bù hao phí lao động đã bỏ ra phục vụ công tác thông tin. Như vậy mới có điều kiện để nâng cao chất lượng thông tin và thực hiện các phương châm nêu ở trên.

Trong hội nghị Thông tin khoa học và kĩ thuật toàn miền Bắc lần thứ nhất vừa qua, Thủ tướng Phạm Văn Đồng đã nhấn mạnh: « ... Muốn khoa học, kĩ thuật phát triển mạnh thì phải dựa vào thông tin tốt. Đó là con đường tiết kiệm và hiệu quả cao ».

Từ đó, cần suy nghĩ một công thức mới. Muốn thỏa mãn tối đa nhu cầu vật chất và văn hóa của nhân dân phải phát triển lực lượng sản xuất, phát triển kinh tế, thì phải phát triển mạnh khoa học và kĩ thuật. Muốn phát triển mạnh khoa học và kĩ thuật thì phải dựa vào công tác thông tin khoa học và kĩ thuật mạnh.

Công tác thông tin ở đây bao gồm cả phổ biến khoa học và kĩ thuật có tính chất quần chúng, là công tác đi đầu trên lĩnh vực hoạt động khoa học, kĩ thuật và có ý nghĩa chiến lược.

Muốn thông tin khoa học và kĩ thuật tốt thì phải có đường lối, phương châm đúng đắn, không thể rập khuôn, máy móc theo đường lối của các nước, và từ việc thống nhất quan điểm và nguyên tắc trên, mới có kế hoạch hoạt động, xây dựng được tổ chức, giải quyết được tốt các chế độ, chính sách, thỏa mãn kế hoạch phát triển thông tin và đem lại hiệu quả cao nhất cho kinh tế.

Hội nghị Thông tin khoa học và kĩ thuật toàn miền Bắc lần thứ nhất vừa qua, với sự quan tâm đặc biệt của các vị lãnh đạo Nhà nước và của các cán bộ làm công tác khoa và kĩ thuật là một hứa hẹn lớn cho tiền đồ tươi sáng của thông tin khoa học và kĩ thuật.